

**Bærekraftig utvikling i lokal samfunnsplanlegging – En
komparativ casestudie**

Bacheloroppgave i statsvitenskap

Universitetet i Stavanger

Ina Førland

Studentnummer: 267900

Veileder: Ann-Karin Tennås Holmen

Lvert dato: 15. mai 2024

Antall ord: 8428

Sammendrag

Kommuner er viktige aktører i arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål, og derfor har regjeringen blant annet gjennom «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging», vedtatt at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i all lokal planlegging (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Plan- og bygningsloven gir kommuner likevel frihet til å bestemme ønsket utvikling, og dette kan føre til at tilnærmingen til bærekraftsmålene varierer. Vellykkede implementeringer preges av at kommunene evner å forstå hva målene betyr i deres respektive sammenhenger (Lundberg et al., 2020, s. 6). Denne bacheloroppgaven har som formål å undersøke hvordan en slik forståelse kommer til uttrykk i kommunal planlegging, gjennom kommuners samfunnsdeler. Oppgaven bygger på en komparativ casestudie og en dokumentanalyse av samfunnsdelene til Time, Klepp og Eigersund. Røviks tilnærming til translasjonsteorien er brukt som teoretisk rammeverk, og det legges særlig vekt på hvordan kommunene kontekstualiserer bærekraftsmålene i sine samfunnsdeler (Røvik, 2007).

Funnene viser kobling til FNs bærekraftsmål i samfunnsdelen til alle de utvalgte kommunene. Samtidig er det forskjeller i tilnærming og vektlegginger av de ulike målene, noe som tyder på at kommunene har oversatt målene og tilpasset dem til sine lokale kontekster. Studien går nærmere inn på hvordan dette er gjort og konkluderer med at kommunene stort sett synes å ha god forståelse for hva målene betyr i deres respektive sammenhenger. I lys av dette bidrar studien til økt forståelse av hvordan FNs bærekraftsmål kommer til uttrykk i lokal planlegging.

Forord

Kjære leser,

Det er med stor glede at jeg kan presentere bacheloroppgaven min i Statsvitenskap, som markerer slutten på tre fantastiske år som bachelorstudent ved Universitetet i Stavanger. Skrivningen av denne oppgaven har vært en svært lærerik og utfordrende reise, og jeg er takknemlig for muligheten til å utforske et så spennende og aktuelt tema.

En spesiell takk vil jeg gi min veileder Ann-Karin for oppmuntring i alle stadiene av prosessen med å skrive denne oppgaven. Ditt gode humør, engasjement og tilbakemeldinger har vært til stor hjelp på veien. Jeg ønsker også å takke jentene som jeg har hatt gleden av å dele faglige, men også personlige stunder sammen med.

Til slutt håper jeg at denne oppgaven vil være til nytte for andre som interesserer seg for emnet, og at den kan bidra til videre diskusjon og forskning innenfor statsvitenskapen.

God lesing!

Ina Førland

Stavanger, 15. mai 2024

*«Det er den som har skoen på som best vet hvor den trykker.»
(Holden & Linnerud, 2018)*

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Forord	3
Innholdsfortegnelse	4
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn	5
1.2 FNs bærekraftsmål i kommunal planlegging.....	5
1.3 Oppbygging	6
2 Teori.....	7
2.1 Eksisterende forskning.....	7
2.2 Translasjon og kontekstualisering.....	8
2.2.1 Kontekstualiseringsregler	9
2.3 Anvendelse av teorien.....	11
3 Metode.....	13
3.1 Forskningsdesign og metode	13
3.2 Datakilder og datainnsamling.....	13
3.3 Pålitelighet og gyldighet.....	14
4 Empiri	16
4.1 Kommunenes fokus på bærekraftsmål	16
4.2 Kommunenes omtalelser av bærekraftsmål.....	17
5 Analyse	21
5.1 Innskrivingsregler.....	21
5.2 Oversettelses- og omformingsregler.....	23
6 Konklusjon.....	27
Referanseliste	29
Vedlegg 1.....	34
FNs bærekraftsmål.....	34

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Begrepet bærekraftig utvikling fikk stor internasjonal oppmerksomhet gjennom rapporten «Vår felles fremtid» fra 1987, og defineres her som «[...] utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov» (Verdenskommisjonen for miljø og utvikling, 1987, s. 43). På FNs generalforsamling i 2015 ble 2030-agendaen vedtatt som verdens handlingsplan for arbeidet med bærekraftig utvikling, og denne er konkretisert gjennom 17 bærekraftsmål og 169 delmål (Meld. St. 40 (2020-2021), s. 5). Norge har sammen med 192 andre land forpliktet seg til å arbeide for at verden skal nå disse innen 2030 (Meld. St. 40 (2020-2021), s. 5). De enkelte målene henger tett sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Derfor må bærekraftsmålene arbeides helhetlig med og alle deler av samfunnet må bidra.

2030-agendaen anerkjenner regionale og kommunale myndigheter som viktige partnere i arbeidet med å nå bærekraftig utvikling (Meld. St. 40 (2020-2021)). «FN har anslått at to tredjedeler av de 169 delmålene bare kan nås gjennom lokal innsats og lokale prioriteringer» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2024). Derfor har regjeringen blant annet gjennom «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging», vedtatt at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i alt av planlegging; regionalt og lokalt (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Fra regjeringen ligger det en forventning om at hver fylkeskommune og kommune skal styre utviklingen i en mer bærekraftig utvikling gjennom samfunns- og arealplanleggingen (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2024). Sentralt står behovet for å kartlegge de fremste samfunnsutfordringene, utvikle effektive løsninger og gjøre prioriteringer ut fra regionale og lokale forutsetninger.

1.2 FNs bærekraftsmål i kommunal planlegging

Samfunns- og arealdelen er viktige deler av kommunenes øverste styringsdokument, kommuneplanen (Miljøverndepartementet, 2012). Samfunnsdelen peker på langsiktige utfordringer, strategier og mål kommunen har, mens arealdelen viser sammenhengen mellom arealbruk og fremtidig samfunnsutvikling. Av disse, er det samfunnsdelen oppgaven har søkelys på, ettersom det er her bærekraftsmålene legges mest vekt på. FNs bærekraftsmål er globale og må derfor oversettes til lokale forhold. Det finnes derimot ingen fasitsvar på hvordan det skal gjøres, og dersom kommunene ikke evner å forstå hva målene betyr i deres

respektive sammenhenger vil de ha mindre sjanse for å lykkes i arbeidet med dem (Lundberg et al., 2020, s. 6).

Denne studien tar for seg kommunene Eigersund, Time og Klepp, og har som formål å forstå hvordan kommunene oversetter FNs bærekraftsmål i sine samfunnsdeler. Bakgrunnen for utvalget baserer seg på at de har geografiske og demografiske likheter, samt likheter i næring. I tillegg har kommunene valgt ut en rekke bærekraftsmål som de har som satsningsområder i samfunnsdelene sine. Dette blir forutsetningen for å undersøke hvordan kommunene oversetter bærekraftsmål i samfunnsdelene og forklare variasjonene. Problemstillingen er som følger: *Hvordan er FNs bærekraftsmål oversatt i samfunnsdelene?* Oppgaven har også to forskningsspørsmål, som har vært med å strukturere arbeidet. Det første forskningsspørsmål er: Hvilket fokus har kommunene på bærekraftsmål i samfunnsdelene? Det andre forskningsspørsmålet er: Hvordan omtaler kommunene bærekraftsmålene i samfunnsdelene sine?

1.3 Oppbygging

Først gir oppgaven en oversikt over relevant tidligere forskning. Deretter presenteres translasjonsteorien, som utgjør det teoretiske rammeverket. Metodekapittelet redegjør for forskningsdesignet og datakildene, og reflekterer over oppgavens gyldighet og pålitelighet. Videre presenteres empirien, som er strukturert i to deler i henhold til forskningsspørsmålene. Analysekapittelet er strukturert gjennom elementer fra teoridelen. Det legges opp til diskusjon hvor det empiriske materialet analyseres og der funnene drøftes i forhold til problemstillingen. Avslutningsvis presenteres konklusjonen, som samler trådene i forskningen og gjengir sentrale hovedpoeng i henhold til oppgavens problemstilling.

2 Teori

Denne delen presenterer først en gjennomgang av de mest relevante litteraturbidragene knyttet til tema og problemstilling. Deretter redegjøres det for translasjonsteorien eller oversettelse, da denne sammen med eksisterende forskning utgjør grunnlag for analysen av empirien som skal bidra til å svare på problemstillingen. Avslutningsvis redegjøres det kort for bruken av teorien videre i oppgaven.

2.1 Eksisterende forskning

Delkapittelet redegjør for eksisterende forskning knyttet til hvordan kommunene Eigersund, Klepp og Time oversetter FNs bærekraftsmål i sine kommuneplaner. Bidragene som vil bli presentert er innhentet gjennom Oria, Idunn, Google Scholar og lignende databaser. Det er ingen tidligere forskning på akkurat disse kommunene, men det finnes forskning og rapporter fra andre kommuner. Bidragene kan likevel anvendes for å si noe om hvordan kommuner oversetter bærekraftsmål. Asker kommune (2019) har blant annet utviklet en rapport om hvordan de selv implementerer og oversetter FNs globale bærekraftsmål i lokal planlegging.

Nordlandsforskning (Lundberg et al., 2020) sin rapport er også et aktuelt bidrag, da den kartlegger hvordan FNs bærekraftsmål implementeres i regional og kommunal planlegging. Rapporten ser også på evnen lokale myndigheter har til å forstå hva bærekraftsmålene betyr i deres respektive sammenhenger (Lundberg et al., 2020). Kommunene som undersøkes i rapporten er Arendal, Asker, Gloppen, Lunner, Larvik og Ålesund (Lundberg et al., 2020). Nordregio sin rapport tar for seg en rekke kommuner i Norden som blir omtalt som «first movers», når det kommer til å arbeide med 2030 Agendaen (Gassen et. al., 2018). Her er blant annet de norske kommunene Bergen, Asker, Kristiansund, Hurdal og Arendal presentert. Rapporten fremhever kommunenes prioriteter, samt utfordringer og suksess faktorer med å lokalisere bærekraftsmålene. Målet med rapporten er å gi lokale autoriteter en idé på hvordan man kan implementere 2030 Agendaen (Gassen et. al., 2018). Deloitte (2018) sin rapport gir også innblikk i hvordan det arbeides med å overføre globale mål til lokal planlegging og handling i Norden.

Holden og Linnerud (2018) sin forskningsartikkel er også et aktuelt bidrag, som gir innsyn i viktigheten av å handle lokalt, samt hvordan global utvikling foregår i samspillet mellom det globale og det lokale. De understreker at verden står ovenfor felles utfordringer og at alle har

et felles ansvar for å løse disse. Utfra de litterære bidragene som er presentert, skapes det en forståelse for at kommuner er helt essensielle aktører i å nå FNs bærekraftsmål, da de er nærmest befolkningen og utfordringene som rår. Det er også gjennomgående at en god implementering av målene forutsetter at kommunene gjør gode oversettelser av dem. Kommuner som har satt seg grundig inn i målene og tilpasset dem til sine, vil i stor grad bidra til at verden når en bærekraftig utvikling innen 2030. I de kommende avsnittene går oppgaven nærmere inn på oppgavens teoretiske rammeverk.

2.2 Translasjon og kontekstualisering

Konkretisert kan man forklare translasjon som overføring av organisasjonsideer, der ideer fra en organisasjon og sammenheng blir tatt ut og satt inn i en annen. Translasjon har gått fra å omhandle direkte oversettelser til å se på kompleksiteten i organisasjoner og hvordan de «oversetter» (Røhnebæk et al., 2019, s. 196). Selv om det finnes eksempler på translasjon helt tilbake til det Gamle testamentet, har translasjon gjennomgått en kulturendring (Røvik, 2007, s. 250-254). Idéen om spredning som oversettelse ble introdusert i organisasjonsforskningen på 1990-tallet (Røhnebæk et al., 2019, s. 196). Kjell Arne Røvik regnes som en av de mest sentrale norske teoretikerne som arbeider med translasjonsteori. Derfor vil teoridelen i stor grad baseres på hans tilnærming.

Røviks translasjonsteori er en pragmatisk orientert teori, som befinner seg i spenningsfeltet mellom modernismen og sosialkonstruktivismen (Røvik, 2007). Den utfordrer blant annet deres antakelser om idéoverføring og hvordan organisasjonsideer enkelt kan overføres mellom organisasjoner, om de riktige betingelsene er til stede (Røvik, 2007, s. 249). Det translasjonsteoretiske perspektivet gjør det mulig å se hvordan ideer overføres mellom organisasjoner og hvordan de over tid materialiseres, det vil si adopteres og nedfelles i det praktiske arbeidet (Røvik, 2007, s. 249). Samme ideen kan bli tatt i bruk i flere organisasjoner, men kontekstualiseringen av ideen vil se ulik ut. Kontekstualisering ifølge Røvik (2016) er «[...] translating an abstract representation into concrete materialized practices in a recipient context». Dette forutsetter forståelse for den opprinnelige praksisen som introduseres, i tillegg til sensitiviteten og innsikten i den konteksten som den introduseres i (Røhnebæk et al, 2019, s. 197). Likevel er det ikke alltid slik at ideer organisasjoner tar til seg, blir brukt. Årsaken kan være at organisasjoner ønsker å imøtekomme forventninger om å være forandringsorienterte eller moderne. Translasjonsteorien skiller mellom

dekontekstualisering (Özen et al., 2007, Røvik, 2007, Wæraas et al., 2016) og kontekstualisering, men det er den sistnevnte oppgaven vektlegger. Kontekstualisering fører med seg visse kontekstualiseringsregler, som oppgaven nå vil gå igjennom.

2.2.1 Kontekstualiseringsregler

Med kontekstualiseringsregler er man opptatt av hva som påvirker når man implementerer ideer inn i organisasjoner. Hva som faller inn under kontekstualiseringsregler i en organisasjon kan være så og si alt, og som resultat av det, blir det ofte vanskelig å redegjøre for alle reglene for oversettelse, da det også kan finnes uskrevne regler. Under kontekstualiseringsreglene skilles det mellom generelle innskrivingsregler og oversettelses- og omformingsregler (Røvik, 2007).

Innskrivingsregler

Ideer som forsøkes implementert i en ny organisasjon, kommer gjerne uten lokale referanser. Derfor blir det viktig å innskrive ideen. Med «innskriving» menes at en idé gjennom sosiale fortolknings- og meningsdannelsesprosesser utstyres med «markører» som knytter den til – og gjør den gjenkjennbar i – en lokal kontekst» (Røvik, 2007, s. 301). Konkretisert handler det om å tolke ideen i den lokale kontekstens tid og rom. Det finnes to typer innskrivingsregler, regler for lokalisering og regler for tidsmarkering av ideer (Røvik, 2007, s. 301). Regler for lokalisering av organisasjonsideer, handler om at ideer som er kommet inn i en ny kontekst ofte er allmenne og gjerne inneholder noen globale referansepunkter (Røvik, 2007, s. 302). «Lokalisering» er en felles betegnelse på prosesser der en slik generell organisasjonsidé settes inn i en lokal organisasjonskontekst slik at den over tid innenfor feltet og i dets organisasjoner formidles med stadig flere referanser til det lokale» (Røvik, 2007, s. 302). Lokalisering ifølge Czarniawska (2005, s. 115) betyr at det skapes en lokal identitet som følge av den globale konteksten. Det handler altså om å sette handlingen inn i en ny lokal kontekst, på en slik måte at den gir mening. Baker (1998) bruker begrepet «naturalisering» om fenomenet, fordi når man skriver noe inn i en lokal kontekst, skal det gi mening ovenfor publikum som tilhører andre språk- og kulturområder, og gjerne også i en annen tid enn originalen. Å lokalisere organisasjonsideer kan være planlagt eller uplanlagt.

Regler for tidsmarkering, baserer seg på at ideer som kommer inn i nye organisasjoner, i teorien ikke har en lokal historie og kommer som sagt gjerne med referanser fra global tid (Røvik, 2007, s. 303). Når en idé tas inn i en organisasjon blir det derfor viktig å skrive den

inn i lokal tid. Det vil si at aktørene i organisasjonen tilskriver ideen en lokal fortid, en lokal nåtid og en lokal fremtid (Røvik, 2007, s. 303). For å tilegne ideen en fortid, leter organisasjonen frem hvorfor den i utgangspunktet ble adoptert og hvilken utfordring den var ment å løse. Nåtid handler om hva ideen nå gjør for organisasjonen, og fremtidsaspektet handler om hvilken endring som skal skje. Alt med fokus på at man ønsker å videreutvikle seg eller at organisasjonen skal ta en ny retning.

Oversettelses- og omformingsregler

«Mens innskrivingsreglene handler om måten det tilskrives ytre kontekstspesifikke «markører» til generelle ideer på, handler de spesifikke oversettelses- og omformingsreglene mer om hva som skjer med innholdet i ideene når man forsøker å overføre dem mellom ulike organisatoriske kontekster» (Røvik, 2007, s. 305-306). Her er man opptatt av i hvor stor grad og på hvilken måte det innholdet som overføres, blir omformet når man forsøker å oversette det til nye organisasjonskontekster (Røvik, 2007, s. 306). Barkhudarov (1975) skiller blant annet mellom kopiering, addering, fratrekking og omvandling. Disse faller inn under modusene som Røvik (2007, s. 308-318) betegner som den reproduserende, den modifierende og den radikale. Disse modusene brukes når innholdet i ideer skal overføres og tilpasses til en ny organisasjon. Modusene vil ha ingen til liten omforming, mens andre kan få store til dramatiske omforminger av overført kunnskap (Røvik, 2016). De tre modusene vil redegjøres nærmere i de kommende avsnittene.

Oversettelser i den reproduserende modusen gjenkjennes ved at man prøver å gjenskape og gjengi så punktlig som mulig i oversettelser mellom organisasjoner. Oversettelser i denne modusen, blir gjerne betegnet som «kopiering» (Røvik, 2007, s. 308). Tanken bak en slik kopiering er at ideen blir implisitt og at den direkte kan oversettes til andre organisasjoner. Denne formen for oversettelse er det få eksempler på i dag. Årsaken er at det er vanskelig å implementere ideer på denne måten, samt at slike oversettelser vil være lite forankret i organisasjonen. I tillegg vil en slik kopiering av ideer skape stor motstand innad i organisasjonen. Ifølge Qvale (1991) er det bort imot umulig å oversette til en annen kontekst uten at vesentlige deler av meninger og ideer går tapt. Han mener derfor at ideer i liten grad er oversettbare og overførbare til andre organisasjoner (Qvale, 1991).

Den modifierende modus kjennetegnes ved at oversettelsene har en viss omforming og tilpasning, der en er tro mot det opprinnelige (Røvik, 2007, s. 311). I denne modusen brukes

begrepet addering om de elementene som tillegges ideen når den blir oversatt og overført, mens fratrekking brukes om de elementene som trekkes fra når den oversettes og overføres til en ny organisasjon (Røvik, 2007, s. 311). Når elementer legges til eller tas bort, er det gjerne gjort i henhold til at man har lokale hensyn og behov som man må ta, i og med at ideen skal inn i en ny organisasjonskontekst. Likevel er det ikke alltid organisasjoner er bevisst sin addering eller fratrekking. For eksempel om organisasjonen ikke har brukt god nok tid på å sette seg inn i ideen, eller at oversetterne lar sine meninger farge ideen. I den modifierende modusen tar man i motsetning til den reproduserende modusen, hensyn til grunnelementene i organisasjonen og derfor vil det i teorien bli mindre uenigheter innad i organisasjonen.

Oversettelser i den radikale modusen anvender ideer som inspirasjonskilder som deretter kan bli ingredienser som kan komme til uttrykk i lokale innovasjoner (Røvik, 2007, s. 315). I denne modusen har oversetterne tatt seg stor frihet til å utforme egne lokale varianter som er tilpasset deres behov og hensyn. Denne radikale modusen er langt ifra kopiering, og kalles gjerne omvandling av ideer. Denne måten å oversette og overføre ideer på, brukes mye i dag, fordi medbestemmelsesrett og støtte innad i organisasjonen er til stede. Pym og Turk (1998, s. 273), samt Rubel og Rosman (2003, s. 6) har i motsetning til Qvale (1991) et mer positivt syn på at ideer kan oversettes og overføres mellom kontekster, da de er universelle om man tar bort visse elementer. Deres syn på oversettbarhet og overføring kan ses sammen med den radikale modusen, men også den modifierende. Delkapitlet har nå redegjort for kontekstualiseringsreglene, med hovedvekt på innskrivingsregler og oversettelses- og omformingsregler. Neste delkapittel redegjør for anvendelsen av teorien videre i oppgaven.

2.3 Anvendelse av teorien

Avslutningsvis redegjøres det for oppgavens teoretiske plassering, hypoteser tilknyttet teorien og hvordan teorien anvendes. Nasjonale forventninger sier som sagt at kommuner skal legge FNs bærekraftsmål til grunn i samfunnsdelen, men det finnes derimot ingen manual på hvordan dette skal gjøres (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

Kontekstualiseringsreglene kan derfor bidra til å forklare hvordan kommunene oversetter bærekraftsmålene i samfunnsdelen. Innskrivingsreglene bidrar til å forklare hvordan kommunene tolker bærekraftsmålene i sine lokale kontekster, gjennom å gi dem lokale identiteter og tilskrive dem en historie (Røvik, 2007, s. 301-303). Hypotesen blir derfor at bærekraftsmålene har blitt oversatt i kommunenes tid og rom for å tilpasses de lokale kontekstene. Omformingsreglene derimot bidrar til å forklare hva som skjer med innholdet i

bærekraftsmålene, når de blir forsøkt overført til kommunene, samt i hvor stor grad og på hvilken måte målene er omformet i samfunnsplanene (Røvik, 2007, s. 305-315). Basert på tidligere forskning og med translasjonsteorien som rammeverk, er det utviklet en hypotese om at hovedvekten av bærekraftsmålene har blitt oversatt i den modifierende modusen. På den måten står de i samsvar med det opprinnelige innholdet, men tilpasses kommunenes lokale kontekster (Røvik, 2007, s. 311).

Translasjonsteorien tydeliggjør den faglige relevansen av problemstillingen, i tillegg til at den er viktig for analysedelen og i dens struktur. Analysekapitlet er strukturert gjennom to deler, der første del tar for seg hvordan bærekraftsmålene blir innskrevet i samfunnsdelene og den andre delen tar for seg i hvilken grad innholdet i bærekraftsmålene blir omformet når de blir oversatt i samfunnsdelene til Time, Klepp og Eigersund. Den teoretiske strukturen i analysekapitlet bidrar til å forklare variasjonene som finnes mellom kommunene i henhold til oversettelsene de gjør av bærekraftsmålene.

3 Metode

Metodekapitlet er delt inn i tre deler, der første del tar for seg forskningsdesign og metode. Derneft redegjøres det for hvilke datakilder som er brukt og hvordan datainnsamlingen er utført. Til sist tar kapitlet for seg metodens gyldighet og pålitelighet. Metodekritikk og utfordringer vil bli redegjort for underveis.

3.1 Forskningsdesign og metode

Det er brukt en kvalitativ casestudie for å undersøke hvordan Time, Klepp og Eigersund oversetter FNs bærekraftsmål i sine samfunnsdeler. Casestudie gjør det mulig å undersøke kommunen grundig som enhet, og få svar på hvordan noe forløper eller utvikler seg der (Halvorsen, 2008, s. 105-106). Fordelen med caseanalyse er muligheten den gir for å gå i dybden og finne spesifikke elementer ved casen (Creswell et al., 2018, s. 247). Siden det er tre kommuner som skal undersøkes blir det nødvendig at casestudien er komparativ (Smelser, 1976, s. 157), fordi det gjør det mulig å undersøke flere enheter med empiriske likheter og sammenligne dem (Halvorsen, 2008, s. 106). Dermed vil studien forme et sterkere grunnlag, da det lettere kan trekkes konklusjoner. En komparativ caseanalyse vil bidra til å identifisere mønstre og trender på hvordan kommunene oversetter bærekraftsmålene i samfunnsdelen.

For å innhente data og informasjon som kan bidra til å svare på problemstillingen, er dokumentanalyse (Creswell et al., 2018, s. 187) brukt. Oppgaven tar for seg de gjeldende samfunnsdelene til Time, Klepp og Eigersund. Disse offentlige dokumentene fungerer som primærdataen i forskningen. Dokumentanalyse muliggjør å undersøke hvordan kommunene forstår virkeligheten og skaper den (Åm et. al., 2021, s. 177-178). Samfunnsdelene blir derfor en framstilling eller fortelling av virkeligheten og kan ikke tas for gitt, men må fortolkes (Ryhaug, 2002, s. 304). Hvordan tolkningsarbeidet er systematisert blir presentert under 3.2. Metoden gjør det mulig å gå i dybden i Eigersund, Time og Klepp sine samfunnsplaner, med formålet om å beskrive oversettelser av bærekraftsmålene og forklare variasjonene i lys av translasjonsteorien.

3.2 Datakilder og datainnsamling

Samfunnsdelene til de tre kommunene er primærdataen (Halvorsen, 2008, s. 114) i denne studien. Eigersund har ikke inkludert bærekraftsmålene direkte i samfunnsdelen sin, men har redegjort for dem gjennom nettsiden sin (Hadland, 2023). Hadland (2023) blir kun vektlagt

for å redegjøre for hvilke bærekraftsmål Eigersund har valgt seg ut. Denne prioriteringen gjør at empirien og analysen av Eigersund sin oversettelse av bærekraftsmålene blir noe svekket. Tabellen nedenfor viser oversikten over datakildene som er brukt, hva de gir informasjon om, og hvilke forskningsspørsmål de informerer.

Tabell 1: Oversikt over primære datakilder.

Datakilde	Hva	Forskningsspørsmål
(Eigersund kommune, 2019)	Eigersund kommunes samfunnsdel	1 og 2
(Time kommune, 2022)	Time kommunes samfunnsdel	1 og 2
(Klepp kommune, 2023)	Klepp kommunes samfunnsdel	1 og 2

Datakildene ovenfor er samlet inn gjennom kommunenes nettsider, der søkeordet «samfunnsdel» ble brukt. Fordelen med dokumentene er at de er tilrettelagt for offentlig innsyn og lette å oppdrive gjennom et enkelt søk (Åm et. al., 2021, s. 178, Creswell et al., 2018, s. 188). Datakildene anses også som korrekte, ettersom kommuner er legitime aktører. Datainnsamlingen er gjort gjennom skimlesing, grundig gjennomlesning og tolkning (Bowen, 2009, s. 32). Der elementer som omtalelser, struktur og utforming som har blitt utforsket. Dokumentene er videre satt inn i en tematisk analyse, der informasjonen har blitt kategorisert og knyttet til forskningsspørsmålene. Empiridelen er derfor oppbygget etter disse. Elementene som er blitt sett på, gir til slutt et mønster som brukes i oppgavens analysedel for å forklare variasjonene mellom kommunenes oversettelse av bærekraftsmålene.

3.3 Pålitelighet og gyldighet

For å sikre kvaliteten og troverdigheten til oppgaven, blir det nødvendig å vurdere reliabiliteten og validiteten. «Konsistens» brukes gjerne om reliabilitet, ettersom det ikke forekommer noen talldata i denne kvalitative studien (Halvorsen, 2008, s. 72). Flere faktorer er blitt undersøkt for å konkludere oppgavens konsistens. Det vil blant annet være mulig for andre forskere å gå gjennom samfunnsdelene på et senere tidspunkt, i tillegg til at studien kunne blitt gjennomført på nytt (Alston et al., 1998). Det er fordi dokumentene som er brukt i oppgaven er lett tilgjengelig og stammer fra pålitelige kilder. Tolkning og analyse av datamaterialet har blitt forsøkt gjort med en bevisst objektivitet. Likevel kan det ikke garanteres for at oppgaven er fri for personlig fortolkning, og dermed kan andre forskere få andre resultater (NESH, 2016, s. 9-10). I tillegg har bruken av datamaterialet også blitt kontrollert for feilaktig data flere ganger (Creswell et al., 2018, s. 202). Disse tiltakene og

erkjennelsene bidrar dermed til å øke troverdigheten til oppgaven (Thagaard, 2018, Chambliss et al., 2006). Med bakgrunn i at det er flere faktorer som har blitt kontrollert, konkluderes det med at oppgaven har høy grad av konsistens.

Oppgaven har også validitet (Halvorsen, 2008) eller gyldighet, fordi det er sammenheng mellom translasjonsteorien og hvordan FNs bærekraftsmål blir oversatt i samfunnsdelene. Siden validiteten ikke kan måles empirisk, vil oppgaven nå argumentere for dens standpunkt gjennom indre og ytre validitet (Halvorsen, 2008, s. 67). Oppgaven har indre validitet ettersom samfunnsdelene bidrar til å svare på hvordan kommunene oversetter FNs bærekraftsmål. Begreper som bærekraftig utvikling og oversettelse er også tydelig definert i oppgaven, slik at andre forskere forstår vinklingen. I tillegg er det brukt flere kilder for å bekrefte funnene i analysen. Tiltakene som er gjort, sikrer oppgavens indre validitet. Ettersom problemstillingen er utformet til å handle om samfunnsdelene, er det ikke en svakhet at oppgaven ikke inkluderer intervjuer eller planstrategier (Miljøverndepartementet, 2012). Subjektivitet kan derimot forekomme, men gode tilbakemeldinger fra veileder har bidratt til å kvalitetssikre oppgaven. Oppgaven konkluderes å ha en høy indre validitet.

For å sikre oppgavens ytre validitet, er det blitt sett på om resultatene er overførbare (Halvorsen, 2008, s. 72). Utvalget av kommuner er ikke nødvendigvis representative for hele kommune Norge og dermed er overførbarheten begrenset. Det er på bakgrunn av at faktorer som utfordringer, ressurser og behov kan spille inn på utvalget, men også oversettelsene av bærekraftsmål. Samsvar med tidligere forskning og rapporter, gjør resultatene mer representative og bidrar til å støtte opp om den ytre validiteten. Den ytre validiteten vurderes derfor noe lavere enn den indre validiteten. Basert på dette, konkluderes det med at oppgaven også har høy grad av validitet.

4 Empiri

Dette kapitlet presenterer empirien fra dokumentanalysen som er gjort av Time, Klepp og Eigersund kommune sine samfunnsdeler, med formål om å redegjøre for hvordan de oversetter FNs bærekraftsmål. Kapitlet er strukturert gjennom to delkapitler, der de to forskningsspørsmålene legger grunnlaget for delkapitlenes innhold. Kommunenes empiri holdes også adskilt fra hverandre. I det kommende avsnittet presenteres empiri knyttet til det første forskningsspørsmålet.

4.1 Kommunenes fokus på bærekraftsmål

Det første forskningsspørsmålet nevnt i innledningen er: Hvilket fokus har kommunene på bærekraftsmål i samfunnsdelene? Det er derfor blitt undersøkt hvilke bærekraftsmål kommunene prioriterer og hvordan disse kommer frem i samfunnsdelene. Hvilke bærekraftsmål kommunene prioriterer presenteres under i tabell 2. Se vedlegg 1 for en oversikt over hva de ulike bærekraftsmålene er.

Tabell 2: Oversikt over kommunenes prioriterte bærekraftsmål

Bærekraftsmål	Time	Klepp	Eigersund
3	x	x	x
4	x	x	x
8	x		
9			x
10		x	
11	x	x	x
13	x		
15	x	x	
17	x		x

Time presenterer sine prioriterte bærekraftsmål innledningsvis under overskriften «Bærekraftige Time». Kommunen har delt inn samfunnsdelen sin etter bærekraftsmålene og har formulert egne overskrifter direkte til disse. Eksempelvis er mål 17 formulert som «Saman skaper me framtida» (Time kommune, 2022). Klepp kommune på den andre siden, presenterer sine innledningsvis i samfunnsdelen. I innledningen redegjør Klepp kommune (2023) blant annet også for at de ikke har prioritert bærekraftsmål 17 som et eget satsningsområde, men de ser målet som en forutsetning for å nå de prioriterte bærekraftsmålene. Klepp har delt inn samfunnsdelen i ulike kapitler, som bærekraftsmålene indirekte er knyttet til. Eksempelvis knyttes bærekraftsmål 3 til kapittel 4 «Helse og

livskvalitet». Eigersund kommune (2019) på den andre siden, strukturerer samfunnsdelen sin etter andre premisser, som de indirekte plasserer bærekraftsmålene under. Dette delkapitlet oppsummerer kommunenes fokus på bærekraftsmål og neste delkapittel presenterer empirien knyttet til det andre forskningsspørsmålet.

4.2 Kommunenes omtalelser av bærekraftsmål

Det andre forskningsspørsmålet er: Hvordan omtaler kommunene bærekraftsmålene i samfunnsdelene sine? Som spørsmålet antyder, har det blitt undersøkt hvordan kommunene omtaler bærekraftsmålene de har prioritert. Delkapitlet tar først for seg bærekraftsmålene som Time prioriterer, deretter Klepp og så Eigersund.

Time kommune

Time kommune (2022) omtaler bærekraftsmål 3 som «aktive innbyggere», der god helse, livskvalitet og trivsel henger sammen. Deres folkehelsearbeid handler om å fremme god livskvalitet gjennom å fremme god psykisk helse og ha en aldersvennlig integrering (Time kommune, 2022). Gode helsefremmende vaner skapes tidlig og derfor ser de tilgangen på naturopplevelser, gode uteareal og turområder, samt tilrettelegging for aktivitetstilbud og sosiale fellesskap som positivt for folkehelsa (Time kommune, 2022). Time kommune (2022) omtaler mål 4 som «God oppvekst», og skriver at forutsetningen er at ressursene i «Timesamfunnet» jobber sammen. Time kommune (2022) skriver videre at «Barna våre skal ha lyst på livet og evne til å meistra det», og derfor ønsker de å ha god kvalitet i tjenestene sine rettet mot barn. Time kommune (2022) trekker også frem samfunnsutviklingen med større sosiale ulikheter, og dermed vil de arbeide for inkludering og fellesskap, som også er den beste arenaer for læring og utvikling.

Under bærekraftsmål 8, skriver Time at de skal være en attraktiv by å drive næringsvirksomhet i (Time kommune, 2022). Sentrum har offentlige og private tjenester og arbeidsplasser og kommunen ønsker godt samarbeid med handles- og serveringsnæringen og andre private for å få ønsket utvikling (Time kommune, 2022). Sentrum er attraktivt for besøkende og innbyggere da det gir økonomisk vekst og aktivitet i sentrum, enten om det er for å arbeide eller å handle. Videre omtaler Time kommune (2022) mål 11 som «Gode nabolag», og skriver at de vil ha lokalsamfunn som er trygge, inkluderende og miljøvennlige, der innbyggerne får oppfylt sine hverdagsbehov. Tilrettelegging og utvikling av særpreg, opplevelser og aktiviteter styrker nabolaget og gjør det mer attraktivt å bo i og besøke Time

kommune (2022). Gangstier, sykkelstier og kollektivtransport skal gjøre det enkelt å komme seg fra arena til arena, og Bryne skal fungere som et knutepunkt med gode vegnett og miljøvennlige transportmidler (Time kommune, 2022). Det skal legges til rette for kulturtilbud, servering og handel gjennom samarbeid, for å øke aktiviteten i sentrum (Time kommune, 2022).

Under mål 13, skriver Time at en vår tids viktigste utfordringer er klimakrisen.

«Timesamfunnet» må omstille seg for å bli et grønnere samfunn som i større grad bidrar til å redusere klimagassutslippene (Time kommune, 2022). Time kommune (2022) sitt utslipp fra landbruket utgjør 3/4 av de totale klimagassutslippene og derfor må det samarbeides med landbruket for å redusere utslippene. Under mål 15 skriver Time kommune (2022) at de er en viktig jordbrukskommune, og den høye kvaliteten på produksjonen i kommunen er viktig for Norges mattrygghet. Eksisterende jordbruksjord må tas vare på, samtidig som det legges en langsiktig grense for landbruket og at nye områder blir vurdert for nydyrking (Time kommune, 2022). Det biologiske mangfoldet har stor bevaringsverdi i kommunen og det må sikres en stabil sameksistens mellom ville dyr og planter i kombinasjon med innbyggernes aktivitet (Time kommune, 2022). Bærekraftsmål 17 har Time kommune (2022) vektlagt fordi samarbeid mellom mange aktører er en viktig forutsetning for å lykkes med bærekraftsmålene. Å mobilisere samarbeid mellom innbyggerne, frivillighet, næringsliv og kommunenes tjenester vil bidra til en styrket sosial bærekraft, og evne til å arbeide med bærekraftsmålene (Time kommune, 2022). Samarbeidet er grunnlaget for hvordan de tenker og planlegger i videre utvikling av kommunen (Time kommune, 2022). Dette oppsummerer Times prioriterte mål i samfunnsdelen, og går videre til å presentere Klepp kommunes omtalelser av sine mål.

Klepp kommune

Klepp kommune (2023) omtaler mål 3 gjennom at de ønsker et tydeligere helseperspektiv, der de vil styrke de positive faktorene blant innbyggerne, redusere de negative og arbeide for å utjevne sosiale forskjeller. Det trekkes frem eksempler som utdanning, boplass, og arbeid. Klepp kommune (2023) skal tilrettelegge for at alle kan delta og leve friske og sunne liv og peker på at mange faktorer kan påvirke dette. God helse og livskvalitet skapes på arenaer, og derfor vil de dreie ressursene i retning forebyggende og helsefremmende tiltak (Klepp kommune, 2023). Under bærekraftsmål 4 skriver Klepp kommune (2023) at god utdanning skal gi kunnskap, evne og innsikt, slik at alle kan utvikle identiteten sin og ta gode valg. Et

godt læringsgrunnlag vil bidra til mestring og utvikling av evne til å bidra i samfunnet og arbeidslivet og det må være samarbeid på tvers av arenaene (Klepp kommune, 2023). De skriver videre at dersom barn og unge får ta del i kulturskaping og fellesskap, vil det utjevne sosiale forskjeller. Klepp kommune (2023) mener at læring gjør samfunnet rikere og gir skaperglede, engasjement, nysgjerrighet og lyst til å utforske, uavhengig av alder og bakgrunn. I omtalelsen av mål 10, skriver Klepp at innbyggerne har ressurser som kan bety en forskjell, og det er viktig å finne balansen mellom enkeltes frihet og personlige ansvar, samt å bygge opp de naturlige fellesskapene som blir dannet (Klepp kommune, 2023). Økende forskjeller i befolkningen har stor påvirkning på folkehelsen, og derfor vil likeverdige levekår bidra til tilhørighet og inkludering (Klepp kommune, 2023). Innbyggerne skal få dekket sine grunnleggende behov, og kommunen skal sørge for at tjenester og tilbud fordeles slik at det ikke blir et stort gap mellom de som klarer seg godt og de som strever (Klepp kommune, 2023). Kultursektoren og arbeidsplasser blir trukket frem som viktige tilbud for å utjevne sosial ulikhet, da sosiale nettverk skapes her (Klepp kommune, 2023).

Bærekraftsmål 11 baserer seg ifølge Klepp kommune (2023) på at alle skal ha et trygt hjem og derfor må det bygges nok bosteder til en pris innbyggerne klarer å betale. Et godt liv, forutsetter et godt og trygt nærmiljø og lokalsamfunn. Derfor må det være gode transportmuligheter, riktig lokalisering av næringsbygg og bosteder, samt gode klima- og miljøvennlige utforminger av bygg og uteareal slik at innbyggerne trives og ønsker å oppholde seg der (Klepp kommune, 2023). Møteplasser for læring og aktiviteter blir også trukket frem som viktig. Under mål 15 redegjøres det for at bøndene i kommunen har skapt et produksjonsmiljø og en landbruksproduksjon som preger kommunen, samt at bøndene bidrar til økt matproduksjon i landet (Klepp kommune, 2023). Det blir viktig å verne om jorden og produksjonsarealet, slik at landbruksjorden ikke bli omdisponert til andre formål (Klepp kommune, 2023). Myr og lyngheier som har blitt omgjort til et landbrukslandskap truer de opprinnelige naturtyper, samt flora og faunaen (Klepp kommune, 2023). Likevel har jordbruket skapt nye næringsrike naturtyper, som har et rikt dyre- og planteliv (Klepp kommune, 2023). Oppgaven har nå redegjort for Klepps omtalelser av sine mål, og vil videre presentere Eigersunds omtalelser av sine bærekraftsmål.

Eigersund kommune

Eigersund kommune omtaler mål 3 indirekte under «sammen om det gode liv». Kommunen skal gjennom målrettet arbeid med folkehelsefremmende tiltak etablere en kultur for

hverdagsaktivitet og åpenhet (Eigersund kommune, 2019). De skriver videre at de vil skape opplevelser og mestring i fellesskapet, utvikle nye og attraktive møteplasser og skape opplevelser for livet. (Eigersund kommune, 2019). Bærekraftsmål 4 blir presentert under «sammen om det gode liv». Her trekker Eigersund kommune (2019) frem at livslang læring skal være en naturlig del av alle tjenestene de har, i tillegg til at de skal ha gode lokale tilbud til barn og unge. Mål 4 er også omtalt indirekte under «En attraktiv arbeidsplass med gjennomføringskraft», der Eigersund kommune (2019) skriver at de skal ha mangfoldige og attraktive arbeidsplasser som gir gode muligheter for læring og utvikling i et trygt og nyskapende arbeidsmiljø. Omtalelsen av bærekraftsmål 9, presenteres indirekte under «Kultur for verdiskaping» og her skriver Eigersund kommune (2019) at de vil være et sted med sterk kultur for verdiskaping, være en aktiv og forutsigbar samarbeidspartner og tilrettelegger. De etablerte bedriftene skal være styrket gjennom nyskaping og innovasjon og nye næringer har kommet til (Eigersund kommune, 2019). Eigersund kommune (2019) ønsker et balansert næringsliv med et vesentlig innsalg av kompetansebedrifter, samt ha et solid handelssenter og en tydelig drivkraft i regionen. De vil også være i front innen havbaserte næringer. Mål 9 finnes også indirekte under «Småby i vekst» og kommunen vil ha gode miljøvennlige transportforbindelser, fortsette med kvalitet og ha en grønn byutvikling (Eigersund kommune, 2019).

Mål 11 omtales indirekte under «Småby i vekst», der gode transportforbindelser, økt befolkningsvekst gjennom nærings-, kultur og bostedsattraktivitet og bevisst merkevarebygging blir trukket frem (Eigersund kommune, 2019). De vil også ha et aktivt handelssentrum med tydelige forbindelser til kommunens tettsteder, og de vil oppleves som en samlet kommune der det er raskt og enkelt å reise miljøvennlig mellom de ulike tettstedene (Eigersund kommune, 2019). Kommunen skal også fortsette med kvalitet og ha en grønn byutvikling. I den indirekte omtalelsen av mål 17, skriver Eigersund kommune (2019) at de ønsker å ivareta sine innbyggere, og at gode lokalsamfunn i en robust og bærekraft kommune, forutsetter felles innsats og dugnad mellom alle aktører i samfunnet. Utvikling og vekst må være et samarbeid mellom kommune, næringsliv, andre offentlige aktører, frivillige lag, foreninger og den enkelte innbygger skriver Eigersund kommune (2019). Delkapitlet har nå redegjort for kommunenes omtalelser av sine prioriterte bærekraftsmål og går videre til analysen.

5 Analyse

Det er stor sammenheng mellom kontekstualisering og kommunenes oversettelser av bærekraftsmål i samfunnsdelene. Bærekraftsmålene reiser fra en global kontekst og forsøkes implementert i en ny og lokal kontekst. Kommunene sin komplekse kontekst, fører til at bærekraftsmålene må tilpasses for å passe inn i disse kontekstene (Røvik, 2007). Det er her kontekstualiseringsreglene kan bidra til å peke på hva som påvirker når bærekraftsmålene implementeres i kommunenes samfunnsdeler. Første delkapittel reflekterer rundt sammenhengen mellom innskrivingsregler og kommunenes fokus på bærekraftsmål. Neste delkapittel reflekterer over sammenhengen mellom oversettelses- og omformingsregler opp mot kommunenes omtalelser av bærekraftsmålene. Selv om alle bærekraftsmålene som kommunene prioriterer er blitt analysert, vil ikke alle nevnes, ettersom det forekommer mange likheter. Der det derimot er større variasjoner mellom kommunene, gis det flere eksempler. Oppbyggingen av analysen vil i sin helhet gi et teoretisk svar på problemstillingen om hvordan bærekraftsmålene er oversatt i kommuneplanene.

5.1 Innskrivingsregler

For at bærekraftsmålene skal tilpasses kommunenes lokale kontekster, må kommunene tolke dem i deres tid og rom (Røvik, 2007, s. 301) slik at de gir mening. Gjennom at kommunene har valgt seg ut noen av de 17 bærekraftsmål og ikke alle, viser de at de har tenkt på sine lokale kontekster og hva som er relevant for dem (Holden et al., 2018). Prioriteringene kan like godt handle om at kommunene ikke har muligheter eller ressurser til å gjøre noe med enkelte mål (Holden et al., 2018). Dette er derimot ikke unikt for Time, Klepp og Eigersund kommune. Rapportene fra Nordlandsforskning og Nordregio viser at de fleste kommuner velger avgrensede tilnærminger til implementering av bærekraftsmål i planlegging (Lundberg et al., 2020, s. 123, Gassen et al., 2018, s. 46). Utfordringene med en slik spisset tilnærming er at kommunene velger mål de allerede jobber med og er gode på, fremfor de områdene de ikke er gode på, der det kreves en annen innsats (Lundberg et al., 2020, s. 123). Alle kommunene gjør også en «lokalisering» av bærekraftsmålene de prioriterer, ved at de formulerer bærekraftsmålene sine med referanser til det lokale (Røvik, 2007, s. 302). Det er trukket frem et eksempel fra kommunenes samfunnsdeler for å illustrere dette.

Time kommune (2022) skriver at at 3/4 av deres totale klimagassutslipp kommer fra landbruket, og derfor anses mål 13 som viktig i deres lokale kontekst. På den måten tilpasser

de bærekraftsmålet til sin lokale kontekst, og derav gir bærekraftsmålet også mening ovenfor innbyggerne og andre som leser samfunnsdelene, en såkalt «naturalisering» (Baker, 1998). Alle kommunene har også formulert egne overskrifter som de knytter sine prioriterte bærekraftsmålene opp mot. Klepp kommune (2022) omtaler for eksempel bærekraftsmål 11 som «Inkluderende, trygge og miljøvennlige lokalsamfunn». Eigersund og Time har også enkelte ganger brukt flere bærekraftsmål under samme overskrifter. Time omtaler for eksempel mål 8 og 11 under overskriften «Bryne – byen på Jæren». Disse måtene å strukturere bærekraftsmålene på i samfunnsdelen, viser at bærekraftsmålene har fått en lokal identitet (Czarniawska, 2005, s. 115). Deloitte (2018, s. 10) peker på at de fleste norske kommuner har lignende planer som omhandler enkelte tema relatert til bærekraftsmålene. Bærekraftsmålene er på den måten ikke lengre tilpasset den globale konteksten, men passer nå inn i kommunenes respektive kontekster. Det kan videre diskuteres hvorvidt lokaliseringene av bærekraftsmålene er planlagte eller uplanlagte. Uten lokaliseringen av bærekraftsmålene, ville de ikke gitt mening i kommunenes kontekster. Derfor er dette høyst sannsynlig en planlagt prosess.

I tillegg til at kommunene har gjort en lokalisering av bærekraftsmålene, har de også tilegnet de en lokal historie. Bærekraftsmålene har i utgangspunktet bare referanser til global tid og derfor har kommunene tilegnet dem en lokal historie, gjennom å gi bærekraftsmålene en lokal fortid, en lokal nåtid og en lokal fremtid (Røvik, 2007, s. 303). For å eksemplifisere dette, tar oppgaven for seg bærekraftsmål 4 som Eigersund prioriterer i sin samfunnsdel. Kommunen skriver at byindeksen peker på at de scorer lavt på kompetanse som høyere utdanning, i tillegg til at kunnskapen er lav i kommunen, sammenlignet med regionen og landsgjennomsnittet (Eigersund kommune, 2019). Denne omtalelsen peker på at mål 4 er årsaken til at kommunen i utgangspunktet implementerte bærekraftsmålet, slik at det kunne bidra til å løse disse utfordringene. Dette blir derfor bærekraftsmålets lokale fortid i samfunnsdelen. Siden Eigersund kommune (2019) sin samfunnsdel har et mer fremtidsrettet fokus, finnes det ingen eksempler i samfunnsdelen deres på hva bærekraftsmålet gjør for kommunen nå. Hadde oppgaven inkludert andre rapporter, som for eksempel kommunens planstrategi, hadde det vært mulig å peke på. I fremtiden ønsker Eigersund kommune (2019) at livslang læring skal være en naturlig del av alle tjenestene de har og derfor vil de arbeide for å ha mangfoldige og attraktive arbeidsplasser. Dette blir dermed bærekraftsmålets lokale fremtid. Eigersund kommune legger i stor grad vekt på fremtidsaspekter og fortidsaspekter ved bærekraftsmålene i samfunnsdelen, men det finnes ingen nåtidsaspekter. Disse funnene bidrar til at å trekke

konklusjoner på at bærekraftsmålene i samfunnsdelen til Eigersund ikke har en fullstendig lokal historie. Time og Klepp har på den andre siden, i større grad lyktes med å tilegne bærekraftsmålene en lokal historie. Derfor vil det også bli gitt et eksempel fra Times samfunnsdel.

Under mål 4, trekker Time kommune (2022) frem at samfunnsutviklingen bidrar til at sosiale ulikheter fører til at flere opplever utenforskap. Denne samfunnsutviklingen kan være årsaken til at kommunen i utgangspunktet implementerte bærekraftsmål 4, og dermed har målet fått en lokal fortid i samfunnsdelen. Time kommune (2022) skriver videre at inkludering og fellesskap er den beste arenaen for læring og utvikling. Dette forteller hva bærekraftsmålet gjør for kommunen, og dermed har det også fått en lokal nåtid. Time skriver så at de ønsker å ha god kvalitet på tjenestene sine rettet mot barn og dette ønsket representerer fremtidsaspektet Time har av å ha implementert bærekraftsmål 4.

Det kan konkluderes med at kommunene i stor grad har lyktes med å tilskrive de prioriterte bærekraftsmålene en lokal tid. Derimot lykkes Time og Klepp i større grad, enn Eigersund. Likevel er det ikke sikkert Eigersund hadde det som mål i seg selv, ettersom de står fritt til å utforme samfunnsdelen og prioriteringer som de selv ønsker (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023, s. 3). Dette henger sammen med at bærekraftsmålene skal ha merverdi som verktøy i planleggingen, og derfor vil samfunnsdelene se annerledes ut avhengig av kommunen (Lundberg et al., 2020, s. 137). Det kan også konkluderes med at kommunene har lyktes med å gjøre «lokaliseringer» av bærekraftsmålene, ved at de har fått referanser til det lokale (Røvik, 2007, s. 302). For eksempel ved å knytte bærekraftsmålene opp mot egenformulerte overskrifter. Hypotesen som ble presentert i teoridelen, om at bærekraftsmålene har blitt oversatt i kommunenes tid og rom for at de skal være tilpasset til de lokale kontekstene, har oppgaven nå grunnlag for å si at stemmer. Det neste delkapitlet tar for seg sammenhengen mellom oversettelses- og omformingsreglene knyttet opp mot kommunenes omtalelser av bærekraftsmålene.

5.2 Oversettelses- og omformingsregler

Oversettelses- og omformingsreglene gjør det mulig å se på hva som skjer med innholdet i bærekraftsmålene når de blir overført fra globalt nivå og skal tilpasses på lokalt nivå, i samfunnsdelene (Røvik, 2007, s. 305-306). For å si noe om i hvor stor grad innholdet i

bærekraftsmålene har blitt omformet når kommunene har oversatt de i sine samfunnsdelene, tar oppgaven for seg den reproduserende, den modifierende og den radikale modusen til Røvik (2007, s. 305-306). Det er derimot ikke originalt for denne oppgaven å analysere endringer i innholdet av bærekraftsmål når de oversettes. Dette har blant annet Asker kommune (2019, s. 10-11) gjort før, men da uten å anvende de tre modusene for omforming. Neste avsnitt reflekterer rundt kommunenes oversettelser og den reproduserende modusen.

Det er ingen av kommunenes oversettelser som befinner seg i den reproduserende modusen. Når kommunene har omtalt sine prioriterte bærekraftsmål, har de ikke prøvd å gjenskape og gjengi dem så punktlig som mulig (Røvik, 2007, s. 308). Hadde kommunene omtalt bærekraftsmålene nøyaktig som de står skrevet på FN-sambandet (2024) sin side, hadde oversettelsene blitt plassert i den reproduserende modusen (Røvik, 2007, s. 308). En trolig årsak til at kommunene ikke har valgt å oversette bærekraftsmålene gjennom å «kopiere» dem, kan baseres på påstanden om at slike oversettelser ville vært lite forankret i den kommunale planleggingen. Ifølge Qvale (1991) vil det være bort imot umulig å oversette bærekraftsmålene fra global kontekst til kommunenes lokale kontekst, fordi vesentlige elementer ved målene går bort. Derimot finnes det flere eksempler på at oversettelsene av bærekraftsmålene har en viss omforming. De neste avsnittene tar for seg sammenhengen mellom kommunenes oversettelser og den modifierende modusen.

Alle omtalelsene Time og Klepp gjør at sine prioriterte bærekraftsmålene, samsvarer med den modifierende modusen til Røvik. Årsaken til at de fleste omtalelsene av bærekraftsmålene samsvarer med den modifierende modusen, er fordi oversettelsene har gått gjennom en tilpasning, men at de likevel er tro mot de opprinnelige globale målene (Røvik, 2007, s. 311). Klepps omtalelse av bærekraftsmål 15 er trukket frem for å eksemplifisere dette.

Omtalelsen Klepp gjør av mål 15 er tro mot FN-sambandet (2023a) sin omtalelse av målet, når det kommer til å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig utvikling av økosystemer, stanse og reversere landforringelse, og stanse tap av artsmangfold. Klepp kommune (2023) skriver at å verne om jorden og produksjonsarealet, slik at landbruksjorden ikke blir omdisponert til andre formål er viktig for dem. I tillegg nevner de at områder som har blitt gjort om til landbrukslandskap truer de opprinnelige naturtypene, floraen og faunaen, men at jordbruket har skapt nye næringsrike naturtyper, som har et rikt dyre- og planteliv (Klepp kommune, 2023). Bærekraftig skogforvaltning og bekjempelse av ørkenspredning er også

nevnt under bærekraftsmål 15 på FN-sambandet (2023a) sin side. I Klepp kommunes omtalelse av målet derimot, finnes det ingen elementer som tar for seg dette. Hvorfor kommunen har gjort en fratrekking av disse elementene når de har omtalt bærekraftsmål 15 (Barkhudarov, 1975), kunne blitt besvart gjennom intervjuer. Likevel kan det tenkes at fratrekkingen skyldes at de ikke har utfordringer der, eller at de har lettere for å utrede tiltak på de andre elementene ved målet (Lundberg et al., 2020, s. 7). Klepp kommune har også tilført elementer som FN-sambandet sin omtalelse av bærekraftsmålet ikke vektlegger. Kommunen har valgt å addere (Barkhudarov, 1975) at bøndene i kommunen har skapt et produksjonsmiljø og en landbruksproduksjon som preger kommunen, samt at bøndene bidrar til økt matproduksjon i landet (Klepp kommune, 2023). Denne adderingen fungerer som en bakgrunnshistorie til hvorfor målet ble oversatt, og på den måten tilpasser kommunen mål 15 til lokal kontekst (Røvik, 2007, s. 311).

Eksemplet viser hvordan Klepp som mottakerorganisasjon har omformet bærekraftsmålet de har oversatt i samfunnsdelen og samtidig klart å være tro mot den opprinnelige omtalelsen av målet (Røvik, 2007, s. 311). Eksemplet viser til hvordan kommunene bruker fratrekking og addering i omtalelsene av bærekraftsmålene, slik at de passer inn med den lokale konteksten, samt utfordringer og behov de har (Røvik, 2007, s. 311). Tilpasningen Klepp har gjort, viser at det finnes kompleksiteter i kommuneorganisasjoner, og at det dermed blir viktig å oversette på «riktig» måte (Røhnebæk et al., 2019, s. 196). Kommunenes omtalelser av bærekraftsmålene har en middels omforming av overført kunnskap, ved at de verken er ubetydelige eller dramatisk store (Røvik, 2016). At hovedvekten av kommunenes oversettelser tilhører den modifierende modusen, samsvarer med resultatene Nordregio rapporten har funnet. Rapporten peker på at kommuner bruker bærekraftsmål som et kommunikasjonsverktøy, gjennom å knytte eksisterende eller nye bærekraftige aksjoner til bærekraftsmålene (Gassen et al., 2018, s. 46). På den måten demonstrerer kommunene hvordan de bidrar til de globale målene, gjennom å fokusere på lokale prioriteter (Gassen et al., 2018, s. 46). Videre vil oppgaven ta for seg den siste modusen, og eksemplifisere sammenhengen mellom denne og omtalelsen Eigersund gjør av bærekraftsmål 9.

Eigersunds omtalelse av bærekraftsmål 9 bærer stort preg av at de har tatt seg friheten til å omvandle målet slik at det er bedre egnet til deres lokale behov. Likevel er kommunenes omtalelse av målet, trolig bygget på en inspirasjon fra hvordan FN omtaler målet (Røvik, 2007, s. 315). FN-sambandet (2023b) vektlegger industri, innovasjon og infrastruktur som

hovedområder ved mål 9. Industriaspektet ser vi igjen i Eigersund kommune (2019) sin omtalelse av målet, ved at kommunen ønsker å være i front for havbaserte næringer. Denne omtalelsen viser at industri er brukt som inspirasjon for å omtale målet, men at den er tilpasset den industrien kommunen har. Eigersund kommune (2019) skriver også at de ønsker et balansert næringsliv med vesentlig innslag av kompetansebedrifter. Denne omtalelsen, viser at det ikke bare er industri som er viktig for kommunen, men at næringslivet også spiller en stor rolle for kommunen. Når det kommer til innovasjon, trekker Eigersund kommune (2019) frem at de etablerte bedriftene de har, skal være styrket gjennom nyskaping og innovasjon. Innovasjon blir i denne sammenhengen brukt som inspirasjonskilde, men Eigersund tilpasser dette til å handle om bedrifter. Dermed har innovasjonsaspektet ved målet fått en lokal vri. Det siste aspektet, infrastruktur, nevner Eigersund kommune (2019) ved at kommunen vil ha gode miljøvennlige transportforbindelser, fortsette med kvalitet og ha en grønn byutvikling. I denne omtalelsen av infrastrukuraspektet, er det tydelig at transportforbindelse bygger på en inspirasjon fra det opprinnelige målet. At kommunen ønsker å fortsette med kvalitet og ha en grønn byutvikling er en omvandling av målets opprinnelige innhold.

Basert på at Eigersund har anvendt FNs omtalelse av bærekraftsmål 9 som inspirasjonskilde, men omvandlet målet i stor grad for å tilpasse det deres behov og kontekst, kan denne oversettelsen plasseres under den radikale modusen til Røvik (2007, s. 315). Disse resultatene samsvarer i stor grad med Nordergio sin rapport, som peker på at mange kommuner anvender bærekraftsmål som inspirasjonskilder i utformingen av lokal planlegging (Gassen et al., 2018, s. 46). Oppgaven vil i de neste avsnittene, oppsummere kommunenes omforminger av bærekraftsmålene i henhold til oversettelses- og omformingsreglene.

Hypotesen som ble presentert i 2.3 om at hovedvekten av bærekraftsmålene har blitt oversatt i den modifierende modusen, stemmer. Det er fordi kommunene har bevart bærekraftmålenes opprinnelige innhold, men har tilpasset dem for at de skal passe til deres respektive kontekster (Røvik, 2007, s. 311). Det kan likevel være utfordrende å si at oversettelser av bærekraftsmål tilhører enten den modifierende- eller den radikale modusen, da det ikke alltid er et klart skille mellom disse. Qvale (1991) sitt syn på at bærekraftsmål ikke kan oversettes til kommunenes samfunnsdeler, blir dermed ikke korrekt i denne analysen. Resultatene fra analysen samsvarer i større grad med Pym og Turk (1998, s. 273) og Rubel og Rosman (2003, s. 6) sitt syn på at bærekraftsmål kan oversettes mellom kontekster, da bærekraftsmålene er universelle om man tar bort visse elementer.

6 Konklusjon

For å besvare problemstillingen: *Hvordan er FNs bærekraftsmål oversatt i kommuneplanene?* er det blitt undersøkt hvilket fokus Time, Klepp og Eigersund har på bærekraftsmål og hvordan de omtaler disse i samfunnsdelene. Resultatene samsvarer med hypotesen om at kommunene har tilskrevet de prioriterte bærekraftsmålene i deres lokale tid og rom i samfunnsdelen, for at de skal være tilpasset lokale kontekster. Time og Klepp har tilegnet bærekraftsmålene en lokal fortid, nåtid og fremtid. Derimot avdekker analysen at Eigersund ikke har tilegnet bærekraftsmålene sine en lokal nåtid. Det konkluderes også med at kommunene har lyktes med å gjøre «lokaliseringer» av bærekraftsmålene, ved at målene har fått referanser til det lokale. Dette gjøres gjennom å knytte bærekraftsmålene til egne overskrifter. Det er fastslått at det er stor sammenheng mellom kommunenes fokus på bærekraftsmål og innskrivingsreglenes tidsmarkering og lokalisering.

Hypotesen om at hovedvekten av omtalelsene kommunene gjør av sine prioriterte bærekraftsmål, samsvarer med den modifierende modusen for oversettelse- og omformingsregler, stemmer. Analysen avdekker at det er fordi kommunene har omformet målene slik at de er tilpasset lokale kontekster og behov, men at de samtidig er tro mot det opprinnelige innholdet i bærekraftsmålene (Røvik, 2007, s. 311). Dette gjør kommunene gjennom å legge til og trekke fra elementer ved bærekraftsmålene når de oversetter dem. Det fastslås også at ingen omtalelser av bærekraftsmål, samsvarer med den reproduserende modusen. Det er fordi de ikke er gjengitt ordrett (Røvik, 2007, s. 308). Derimot har Eigersund bærekraftsmål som samsvarer med den radikale modusen. Det er fordi Eigersund har brukt bærekraftsmålet som inspirasjonskilde, men omvandlet målet i aller høyeste grad for at det skal være godt tilpasset deres behov og kontekst (Røvik, 2007, s. 315).

At kommunene har lyktes med å oversette målene, demonstrerer bevisstheten de har rundt deres behov og kontekster, samtidig som de opprettholder kjerneprinsippene i FNs bærekraftsmål. Tilpasningen indikerer ikke bare et ønske om overholdelse, men også en vilje til å tilpasse dem for å maksimere relevansen. Eigersunds oversettelse, særlig i den radikale modusen, viser hvordan kommuner kan bruke bærekraftsmål som springbrett for lokal tilpasning og innovasjon, fremfor å bare gjengi dem. Dette understreker betydningen av å se bærekraftsmål som dynamiske retningslinjer som kan tilpasses lokalt for å oppnå en større innvirkning.

I henhold til tidligere forskning, støtter oppgaven opp om at vellykkede oversettelser av bærekraftsmål preges av at kommunene evner å forstå hva målene betyr i deres respektive sammenhenger (Lundberg et al., 2020, s. 6). Oppgaven gir også støtte til at kommuner bruker bærekraftsmål som inspirasjonskilder eller som et kommunikasjonsverktøy, gjennom å knytte eksisterende eller nye bærekraftige aksjoner til de globale målene (Gassen et al., 2018, s. 46). Samtidig har refleksjoner rundt oppgavens validitet vist at den har begrenset overførbarhet, på grunn av begrenset omfang. Dette gapet kan gi grunnlag for videre forskning, både når det kommer til å inkludere flere kommuner, men også se på flere deler av oversettelsesprosessen. Det er blant annet behov for ytterligere forskning på i hvilken grad oversettelsen av bærekraftsmålene faktisk fører til konkrete handlinger og resultater.

Referanseliste

- Alston, M. & Bowles W. (1998). *Research for social workers: an introduction to methods*. Allen & Unwin.
- Asker kommune. (2019). *Fra globale mål til lokal handling: Hvordan vi jobber med FNs bærekraftsmål i Asker kommune*.
https://www.asker.kommune.no/globalassets/samfunnsutvikling/fns-barekraftsmal/dokumenter/asko0117_asker-barekraft_endeligversjon.pdf
- Baker, M. (1998). Translation Studies. I M. Baker & K. Malmkjær (Red.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (s. 277-280). Routledge.
- Baker, M. & Venuti, L. (2004). *The translation studies reader* (2. utg.). Routledge.
- Barkhudarov, L. S. (1975). *Language and Translation*. Mezhdunarodnye otnosheniya.
- Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <http://dx.doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Chambliss, D. F & Schutt, R. K. (2006). *Making sense of the social world*. Pine Forge Press.
- Creswell, J. W & Creswell J. D. (2018). *Research design* (5. utg.). Sage edge.
- Czarniawska, B. (2005, s. 115) *En teori om organisering*. Studentlitteratur.
- Deloitte. (2018). *Fra globale mål til lokal handling: Nordisk rapport 2018*.
<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/no/Documents/Fra-globale-mal-til-lokal-handlingpdf.pdf>
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora* (5. utg.). De nasjonale forskningsetiske komiteene.

<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

Eigersund kommune (2019). *Eigersund på vei mot 2030: Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030*.

<https://img1.custompublish.com/getfile.php/4579149.1621.iuqjsbpqaizpsq/KP+-+Samfunnsdel+2018-2030+digital.pdf?return=www.eigersund.kommune.no>

FN-sambandet. (2023a). Livet på land. Hentet 14. mars 2024 fra

<https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/livet-paa-land>

FN-sambandet. (2023b). Industri, innovasjon og infrastruktur. Hentet 22. mars 2024 fra

<https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/industri-innovasjon-og-infrastruktur>

FN-sambandet. (2024). *FNs bærekraftsmål*. Hentet 5. mars 2024 fra

<https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Gassen, N. S., Penje, O. & Slätmo, E. (2018). *Global goals for local priorities: The 2030 Agenda at local level*. (Nordregio rapport 2018:2). Nordregio. <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1251563/FULLTEXT03.pdf>

Hadland, S. (2023). *Bærekraft i Eigersund kommune*. Eigersund kommune.

<https://www.eigersund.kommune.no/baerekraft-i-eigersund-kommune.6633757-148494.html>

Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Cappelen Akademisk Forlag.

Holden, E. & Linnerud, K. (2018). Fra global idé til lokal handling. *Plan*, 50(1), 48-55.

<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2018-03-13>

Klepp kommune (2023). *Kommuneplan Klepp 2022-2033: «Med blikk for alle»*.

<https://pub.framsikt.net/plan/klepp/plan-20956848-7c9e-4d7b-ab71-3ebcc6cf4683/#/>

- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2023). *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/d71a3e61e774485fb4a98cab9255e53f/no/pdfs/nasjonale-forventninger-2023-2027-bokmaal.pdf>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2024). *Bærekraftsmålene i planlegging*. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/fagtema/baerekraft_i_planlegging/id2846205/
- Lundberg, A. K., Bardal, K. G., Vangelsten, B. V., Reinart, M. B., Bjørkan M. & Richardson, T. (2020). *Strekk i laget: En kartlegging av hvordan FNs bærekraftsmål implementeres i regional og kommunal planlegging* (NF rapport nr.: 7/2020). Nordlandsforskning. https://nforsk.brage.unit.no/nforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2723330/NF-rapport%2b07_2020.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Meld. St. 40 (2020-2021). *Mål med mening: Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Det kongelige kommunal- og moderniseringsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-40-20202021/id2862554/>
- Miljøverndepartementet. (2012). *Kommuneplanprosessen: - samfunnsdelen – handlingsdelen*. [Brosjyre].
<https://www.regjeringen.no/contentassets/493007ab4f9349a295a34982f77173ec/t-1492.pdf>
- Pym, A. & Turk, H. (1998). Translateability. I M. Baker & K. Malmkjær (Red.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (s. 273-277). Routledge.
- Qvale, P. (1991). Om det uoversettelige. I P. Qvale (Red.), *Det umuliges kunst: Om å oversette* (s. 260-274). Aschehoug.
- Rubel, P. G. & Rosman, A. (2003). *Translating Cultures: Perspectives on Translation and Anthropology*. Routledge

- Ryhaug, M. (2002). Å bringe tekst i tale – mulige metodiske innfallsvinkler til tekstanalyse i statsvitenskap. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 18(4), 303-327.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2936-2002-04-0>
- Røhnebæk, M. & Lauritzen, T. (2019). Kommunal innovasjon som oversettelse. I A. K. T. Holmen & T. Ringholm (Red.), *Innovasjon møter kommune* (s. 193-208). Cappelen Damm akademisk.
- Røvik, K. A. (2007). *Trender og translasjoner: Ideer som former det 21. århundrets Organisasjon*. Universitetsforlaget.
- Røvik, K. A. (2016). Knowledge Transfer as Translation: Review and Elements of an Instrumental Theory. *International Journal of Management Reviews*, 18(3), 290-310.
<https://doi.org/10.1111/ijmr.12097>
- Smelser, N. (1973). The methodology of comparative analysis. I D. Warwick & S. Osherson (Red.), *Comparative Research Methods* (s. 45-52). Prentice-Hall.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Time kommune (2022). *Kommuneplan for Time kommune 2022-2034: Samfunnsdelen*.
https://www.time.kommune.no/_f/p1/i61605187-ae68-49ca-b61f-e3ee5cf5337c/kommuneplanen-sin-samfunnsdel-2022-2034_1.pdf
- Verdenskommisjonen for miljø og utvikling. (1987). *Vår felles fremtid*. Tiden Norsk Forlag.
- Wæraas, A. & Nielsen, J. A. (2016). Translation Theory ‘Translated’: Three Perspectives on Translation in Organizational Research. *Special Issue: The Translation of Management Knowledge – Challenges, Contributions and New Directions*, 18(03), 236-270.
<https://doi.org/10.1111/ijmr.12092>
- Özen, S. & Berkman, Ü. (2007). Cross-national reconstruction of managerial practices: TQM

in Turkey. *Organization Studies*, 28(6), 825–851.

<https://doi.org/10.1177/017084060707986>

Åm, H. & Frøyhaug, M. T. (2021). Dokumenter som kvalitative primærdata. I I. Stuvøy, G. Tøndel & A. Tjora (Red.), *En smak av forskning: Bacheloroppgaven som prosjekt, prosess og produkt* (5. utg., s. 177-185). Cappelen Damm Akademisk.

Vedlegg 1

FNs bærekraftsmål

Mer informasjon om FNs bærekraftsmål finnes på FN-sambandet (2023) sin side:

<https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

